

richten: चिताम् R. ed. Bomb. 6, 113, 112. vollbringen, vollführen: संवर्त्तयित्वा तत्कर्म R. SCHL. 1, 13, 17. यज्ञं संवर्त्तयितुम् 42, 22. वार्त्ता नृणां यः (विश्वः) समवर्त्तयत् BṛĀṢ. P. 3, 6, 32. संवर्त्तयित्वा (अनुवर्त्तयित्वा die neuere Ausg.) क्षत्रस्य माकृत्स्यम् HARIV. 8042. कामम् einen Wunsch erfüllen R. 7, 43, 23. — desid. *intire velle feminam*: य इमो संवर्त्तयित्वा स्वपतिं स्त्रियम् AV. 8, 6, 6.

— अघिसम् *entspringen*: कामस्तदये समवर्त्तयति RV. 10, 129, 4.

— अघिसम् *sich hinwenden zu*: मामभि ते मनः समितु सं च वर्त्तताम् AV. 6, 102, 1. *sich anschicken* —, *beginnen zu*: वानरं सैन्यम् — संबध्यातुमभिसंवर्त्तौ R. 6, 1, 15.

वर्त्त (von वर्त्) am Ende eines comp. P. 4, 2, 126 (am Ende von Ortsnamen); vgl. अन्धक°, कल्प°, ब्रह्म°, ब्रह्म°, य°. वर्त्तन Verz. d. Oxf. H. 50, b, 26 wohl fehlerhaft für वार्त्तन, wie *Aufrecht annimmt*; सुखवर्त्तया R. 1, 30, 7 fehlerhaft für सुखवर्त्तया, wie die ed. Bomb. liest.

वर्त्तक (wie eben) m. f. TRIK. 3, 5, 18. 1) nom. ag. am Ende eines comp. *hingegen, Jmd ergeben*: गुरु° R. GOBR. 2, 107, 19. — 2) m. a) *Wachtel* AK. 2, 5, 35. H. an. 3, 93. MED. k. 133. MBH. 13, 5502. SUÇA. 1, 200, 20. VĀGBH. 6, 46. 58. SPR. 1499. HIT. 83, 11. fgg. — b) *Pferdehuf* AK. 3, 4, 4, 11. H. an. MED. — 3) f. *वर्त्तका Wachtel* P. 7, 3, 45, VĀRTI. 9. — 4) f. *वर्त्तिका* dass. UṆĀDIS. 3, 146. P. 7, 3, 45, VĀRTI. 9. AK. 2, 5, 35. TRIK. 2, 3, 31. HĀR. 184. im Mythos der AÇVIN RV. 1, 112, 18. आत्तो वृकस्य वर्त्तिकाम्भीके (अमुमुक्तम्) 116, 4. 117, 16. 118, 8. 10, 39, 13. MBH. 1, 724. — 3, 12437. SUÇA. 1, 73, 7. 200, 20 (verschieden von वर्त्तक). Verz. d. B. H. No. 897. Schol. zu P. 4, 3, 32. 70. VĀGBH. 6, 46. गिरि° ebend. वन° MĀLATI. 135, 8. Vgl. मास°. — 5) f. *वर्त्तकी* dass. MED. — 6) n. *eine Art Messing*, = वर्त्तलोह H. 1030.

वर्त्तज्ञम्नम् m. Wolke ÇABDAM. im ÇKDR.

वर्त्तन (von वर्त् simpl. und caus.) 1) oxyt. nom. ag. P. 3, 2, 149, Schol. a) = *वर्त्तितु* AK. 3, 1, 29. MED. n. 123. fg. — b) *in Bewegung setzend, Leben verleihend*: Viṣṇu HARIV. 10416. एष दैनदिनः सर्गो ब्राह्मन्त्रैलोक्यवर्त्तनः BṛĀṢ. P. 3, 11, 25. — 2) m. *Zwerg* MED. — 3) f. ई a) = *वर्त्तन* n. TRIK. 3, 3, 263. H. an. = *जीवन* MED. — b) = *वर्त्तन* Weg, Pfad UĠĠVAL. zu UṆĀDIS. 2, 107. AK. 2, 1, 16. TRIK. 3, 3, 263. H. an. 3, 411. MED. n. 123. j. 50. HĀR. 2, 105. ÇABDAR. im ÇKDR. — c) *das Zerreiben, Mahlen* (= पेपण) ÇABDAR. im ÇKDR. *das Absenden* (प्रेषण) MED. — d) *Spinnwirtel* (तर्कुपीठ) TRIK. 2, 10, 10. 3, 3, 263. H. an. MED. n. 123. fg. *Spinnrocken* (तूलनाला) MED. — 4) n. nom. act. DHĀTUP. 18, 19. a) *das Sichdrehen, Rollen* NIR. 13, 12. — b) *das Drehen*: रञ्जु° P. 8, 3, 89, Schol. — c) *das Fortrollen, Fortbewegen* KĀT. ÇA. 8, 4, 2. SUÇA. 1, 25, 15. — d) *das Umherschweiften, Umhergehen*: गुरुमण्डलवर्त्तनैः Rundgang in Hause (einer Hausfrau) BṛĀṢ. P. 7, 11, 26. 11, 11, 39. नियम्य सर्वेन्द्रियबाह्यवर्त्तनम् 6, 16, 33. — e) *das Verweilen, Aufenthalt*: तदुपात्तेषावयोर्वर्त्तनम् UTTARAR. 12, 9 (17, 2). — f) *das Leben von* (instr.), *Unterhaltung des Lebens*: अग्रशिष्टिनाम्नेन MĀR. P. 50, 71. पञ्चावकृत° KATHĀS. 27, 90. *Lebensunterhalt, Erwerb* AK. 2, 9, 1. MED. SPR. 718. KULL. zu M. 3, 152. HIT. 98, 8. 114, 2. PANĀT. ed. orn. 6, 11. लोका° *das Mittel, wodurch die Welt besteht* (u. d. W. ungenau wiedergegeben) KATHĀS. 64, 42. Lohn HIT. I, 40. 98, 10. 99, 18. — g) *Verkehr, Umgang*: असद्भिः सद्

VI. Theil.

KĀM. NIR. 14, 44. — h) *das Verfahren, Benehmen*: नीतिः शास्त्रेण वर्त्तनम् ŚĀH. D. 489. अलक्तक° *das Verfahren mit Lack* so v. a. *das Färben mit Lack* KĀ. 10, 42. — i) *Spinnwirtel; Spinnrocken* MED.

वर्त्तनिं (wie eben) UṆĀDIS. 2, 107 (वर्त्तनि) f. 1) *Radkreis, Radfelge*: *Radspur, Geleise*: चक्रस्य RV. 8, 52, 8. पथीं वधीस्तेजिष्ठया वर्त्तनी 1. 53, 8. वि वा रथो ऽत्तोन्दिवो बाधते वर्त्तनिभ्याम् 7, 69, 3. °न्या AIR. BR. 5, 33. कृविर्धानस्य TS. 6, 4, 9, 5. SHADV. BR. 1, 5. — 2) *Wegspur, Weg, Bahn; vollständiger Potho* व° RV. 4, 43, 3. 7, 18, 16. *वार्त्तस्य* 1, 23, 9. 140. 9. 3, 7, 2. 5, 61, 9. या गौर्वर्त्तनिं पर्येति निष्कृतम् 10, 63, 5. 172, 1. उषा अथ स्वसुप्तम्: सं वर्त्तयति वर्त्तनिम् 4. 144, 4. AV. 7, 21, 1. *Bahn der Flüsse* RV. 4, 19, 2. TS. 2, 3, 10, 2. पञ्चदश° 4, 3, 3, 1. ऋत्तस्य RV. 10, 5, 4. स्पय° *eine von einem Spahn gerissene Furche* (vgl. वर्त्तन्) AIR. BR. 8, 5. द्वे त्रै पञ्चस्य वर्त्तनी ÇĀR. BR. in Ind. St. 2, 303. KĀND. UP. 4, 16, 1. fgg. — 3) *die Augenwimpern* (vgl. वर्त्तन्) ÇAT. BR. 14, 5, 2, 3. — 4) *das östliche Land* (पूर्वदेश) TRIK. 2, 1, 12. — 5) = स्तोत्र gaṇa उञ्हादि zu P. 6, 1. 160. — Vgl. कृष्ण°, गायत्र°, घृत°, रघु°, रूढ°, वृजिन°, क्लृपय°. — वर्त्तनी s. u. वर्त्तन.

वर्त्तनिन् am Ende eines comp.: एक°, द्वि°, सक्त्त° *ein-, zwei-, tausendrädiger* SHADV. BR. 1, 4, 5.

वर्त्तनीय (von वर्त्) adj. impers. *sich zu machen an, obzuliegen*: वर्त्तमानेषु कार्येषु वर्त्तनीयं विचक्षणीः SPR. 818.

वर्त्तमान (partic. praes. von वर्त्) adj. *praesens, was eben vor sich geht*. gegenwärtig KĀT. ÇA. 1, 10, 1. 11, 1, 2; vgl. u. वर्त् 10).

वर्त्तमानता f. *das gegenwärtig-Sein* ÇĀR. zu BṚH. ĀR. UP. S. 39. SARVADARÇANAS. 15, 22. fg.

वर्त्तमानतेप m. *eine Erklärung, dass man mit Etwas, welches im Augenblick vorgeht, nicht einverstanden sei*, KĀVĀD. 2, 124. Beispiel SPR. 3940. — Vgl. भविष्यदातेप und वृत्तानतेप.

वर्त्तर (von 1. वृ) nom. ag. *der zurückhält, abhält, Abwehrer*: न तै वर्त्तास्ति राधसः RV. 8, 14, 4. 4, 20, 7. नास्य वर्त्ता न तर्त्ता मन्धाद्ये 1, 40, 8. 6, 66, 8. तविष्ण्याः 5, 29, 14.

वर्त्तक m. 1) *Pflütze*. — 2) *Krähennest* H. an. 4, 31. MED. k. 212. — 3) *Thürsteher* TRIK. 2, 8, 24. — 4) N. pr. *eines Flusses* MED.

वर्त्तलोह n. *eine Art Messing* H. 1030.

वर्त्तव्य MBH. 12, 3339 fehlerhaft für कर्त्तव्य (so die ed. Bomb.), 13. 6515 für चर्त्तव्य (so die ed. Bomb.), PANĀT. 173, 10 für वर्त्तितव्य.

वर्त्तम् m. *die Augenwimpern*: वर्त्ताभ्याम् VS. 23, 1. — Vgl. वर्त्तनि 3).

वर्त्ति UṆĀDIS. 4, 118. वर्त्तिं 140. und वर्त्ती (von वर्त्) f. SIDDH. K. 248. a, 3. *allerlei* (insbes. länglich) *Gerolltes*. 1) *Bäuschchen* oder ähnliche *Einlage in eine Wunde* SUÇA. 1, 16, 7. पिचु° 54, 18. 53, 5. G. 9. 2, 3, 18. 8, 21. वाल° 2, 23, 15. fg. — 2) *Stengelchen, Paste, Pille* als Form für Heilmittel und Wohlgerüche, auch für Errhina, SUÇA. 1, 132, 18. 133, 16. अङ्गुष्ठमात्र 2. 89, 5. 130, 6. 233, 6. 14. 19. 323, 11. 17. 339, 16. 19. 347, 7. 333, 2. 337, 10. 12. कृत्वा पापौ विधातव्या वर्त्तयो मरिचोत्तराः *Stuhlzäpfchen* 436, 5. 501. 15. वर्त्तकृत 331, 6. ÇĀR. SĀBH. 2, 7, 1. रोपणी Verz. d. Oxf. H. 311, 6. 24. = भेषजनिर्माणा H. an. 2, 192. fg. MED. t. 53. oxyt. = योगकर्मविधि UĠĠVAL. zu UṆĀDIS. 4, 140. — 3) *Docht*, parox. UĠĠVAL. zu UṆĀDIS. 4. 118. TRIK. 3, 3, 183. H. an. MED. वर्त्त्याधारस्त्रैक्येमाद्यथा दीपस्य संस्थितिः